

Dorak Hazinesi meselesinde iki anahtar kişi vardı: Arkeolog Mellaart ve «Hazine» evinde rastladığını söylediği Anna Papastrati. Kadın bütün arama taramalara rağmen bir türlü bulunamadı. Geriye kala kala bir Mellaart kalıyordu. Polisiye filmlerdeki gibi «esrarengiz» Mellaart...

TARİK DURSUN'UN RÖPORTAJI

8

MELLAART: "MİLYARLIK

HAZİNE HÂLÂ TÜRKİYEDEDİR,,

JAMES MELLAART — Tarık Dursun'a anlatıyor...

YER: Kanlıca'da «Cenani» yalısı. Kişiler: James Mellaart, bayan Meryem Mellaart ve «Sunday Times» den Kenneth Pearson.

— Mr. Mellaart, hâlen ne tebasısınız?

— İngiliz!
— Kaç yıldır Türkiye'desiniz?

— Onbeş..

— Yıllardır sözü edilen ünlü Dorak Hazinesi'ni gördünüz mü, değil mi?

— Evet!

— Nerede?

— İzmir'de...

— Başlangıcından bu yana sizin tarafınızdan anlatılan hikâye şudur: Trende giderken bir kadını karşılaşıyorsunuz, kolumdaki eski çaglara ait bir bilezik ilginizi çekiyor. Soruyorsunuz. Kadın da size kendisinde bunlardan da daha başkalarının olduğunu söylüyor. Tamam mı?

— Evet!..

— Sonra n'oldü?

— Bu kadını birlikte evine gittim ve söylediklerinin doğru olduğunu gözlerimle gördüm.

— Yani, «The Illustrated London News» dergisinde sonradan yazı konusu ettiğiniz bütün öbür «parçaları» da gördünüz?

— Evet!

EVİ HATIRLAMIYORUM

— Bu çok değerli - hem arkeolojik hem de maddî - buluntulardan Türk ilgililerini haberdar ettiniz mi?

— Evet, ettim. Ayrıca İzmir'deki o kadının evinde karşıma çıkan buluntuların krokilerini de çizdim ve bunları, Ankara'da Prof. Tahsin Özgüç'e, Seaton Lloyd'a ve Halet Çambel'e de gösterdim.

— Sonradan yapılan araştırmalarda verdiğiniz o adreste ne böyle bir ev, ne de böyle bir kadın bulunamadı.

— Olabilir. Kadın, demek ki bana sahte bir ad ve sahte bir adres vermiş.

— Siz o evde kaç gün kalmıştınız?

— Üç veya dört!..

— Peki, bu kadar uzun bir süre kaldığınız bir evi, gidelim gösterin desem, bunu yapabilir misiniz?

— Evi hatırlayacağımı sanmıyorum. Hayır!..

— Dört gün süreyle kaldığınız bu evin herhangi bir özelliğini veya çevresini - mahallesi, sokağı - da hatırlamıyor musunuz?

— Hayır!

Dorak Hazinesinin varlığını bütün dünyaya duyuran İngiliz arkeoloğu Anadolu'da kazılara devam ediyor

— Kadının adı Anna Papastrati ve kendisi de rum olup USIS'te ve NATO'da çalışıyor, diyorsunuz. Bunları kesinlikle nerden biliyorsunuz?

— Evinde yunanca yazılmış bir takım belgeler vardı. Ayrıca, aşırı bir Amerikan telâffuzu ile konuşuyordu ve evde viski gibi yabancı içkiler de bulunmaktaydı.

— Her aşırı Amerikan telâffuzu ile konuşan, evinde viski veya benzeri yabancı menşeli içkiler bulunduran kimse USIS'te veya NATO'da çalışıyor demek midir?

— Değil, fakat... Bana öyle gelmişti.

— Anna Papastrati elindeki lerin değerinin farkında mıydı?

— Evet!

— Bunlar nasıl parçalandı?

— Henüz temizlenmemişti, oldukları gibi duruyorlardı.

— Peki, bu tip bir şeyi insanın temizlenip ortaya çıkmadan değerlendirmesi - arkeolog değilse - mümkün değildir herhalde. Değil mi?

— Evet!..

— Kadın sizce arkeolojiyle ilgili miydi?

— Mümkündür. Ayrıca elinde yunanca yazılı Dorak'la ilgili kazı notları vardı.

— Hangi Dorak kazısı ile?

— 1920-22 yıllarındaki ile..

— Fakat Dorak köylüleri ile yapılan konuşmalarla işgal öncesi veya işgal sırasında ve sonrasında herhangi bir kazı yapılmadığı gerçeği ortadadır.

— Kadındaki notlar bununla ilgiliydi.

— Nerden biliyorsunuz?

— Bana okumuştü.

MEKTUP YAZDIM...

— Anna Papastrati ile hiç mektuplaşmanız oldu mu?

— Ben fotoğraflarının gönderilmesi ve yazının yayınlanması konusunda bana verdiği o adreste mektup yazdım.

— Fakat adres ve isim sahteydi demisiniz?

— !...

— Ondan herhangi bir mektup size geldi mi?

— Geldi.

— Sizin mektubunuza cevap mıydı?

— !... İn... Hayır, değildi.

— Fakat «Eski Eserler ve Müzeler Umum Müdürlüğü» ne 18.7.1960 günlü yazdığınız ikinci mektubunuzda «Fotoğraflar gelmeyince Eylülde ona mektup yazdım ve cevap olarak 22.9.1958

tarihli, aynı adresli, elle yazılmış bir mektupla neşir müsadesi aldım» diyorsunuz.

— !...

— Dorak'a hiç gittiniz mi?

— Ankaradaki Arkeoloji Enstitüsü Müdürü Lloyd, Dorak'a kadar gitmemi istemişti, karımla birlikte gittim.

— O halde, sizin Dorak'a geldiğinize dair muhtar İbrahim Sevin'in dedikleri doğru...

— Fakat biz Dorak'ta hiç kalmadık. Geldik, baktık ve vasiyetimiz bozulduğu için hemen döndük.

— Arkeolojik bir alanı gidip görmesi ve incelemesi istendiğinde, bir uzman bu kadarı çabukluğa yetinip hemen döner mi?

— Vasiyetimiz bozulmuştu. Biz de...

— Dorak «hazinesi»ni sizce yurtdışına kaçırılmış mıdır?

— Hayır. Türkiye'dedir ve yurtdışına çıkarılmış olmasına

imkân yoktur. Çünkü; öyle bir şey olsa, bu işin uzmanı olarak mutlaka bana danışılması gerekirdi.

— Peki yazınız ve raporunuz bu konuda yeterli bir «danışılma» değil mi?

— !...

— Mr. Mellaart, hâlâ Türkiye'de kazı ruhsatınız var mı?

— Bu yıl istemedim.

— Geçen yıl?

— Yoktu..

— Niçin?

— Vermediler.

— Hangi yıl vermediler?

— 64 de.

— Geçen yıl kazılara katıldınız mı?

— Evet..

— Nasıl? Ruhsat almadan mı?

— İngiliz Arkeoloji Enstitüsü'nün ruhsatı vardı.

— Siz onunla katıldınız, öyle mi?

— Evet!..

— Niçin Türk ilgilileri size ruhsat vermediler, sordunuz mu hiç?

— Hayır!

— Sizce Dorak hazineleri konusunda ağır suçlamalar oldu, kendinizi savdunuz mu?

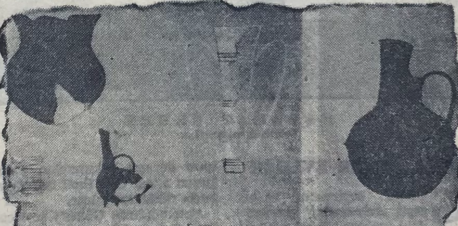
— Hayır! Birlikte çalıştığım Prof. Özgüç, Çambel ve bir kaç kişi daha bunlara «aldırmama» söylediler.

— Fakat siz bir bilim adamısınız. Bilim dünyasında bir yeriniz, bir ününüz var. Ustelik suçlama da hayli ağır. Buna rağmen mi?

— Ben bu işin artık kapanmasını ve tamamen temizlenmesini istiyorum.

— ?!...

YARIN :Kazı yerlerini köylüler talan ediyor...

DORAK HAZİNELERİNDEN MELLAART'IN ÇİZDİĞİ ÖRNEKLER
Kral mezarından çıkan altın ve gümüş kupa, balta ve bakraçlar...